

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til socialministeren, at det er rigtigt nok, at man ikke bryder sig om at lave love med tilbagevirkende kraft, når det er noget, der er til ugunst for folk, men i masser af tilfælde laver vi da love med tilbagevirkende kraft, som er til gunst for erhvervsvirksomheder eller enkeltpersoner. Det har der da hidtil ikke været nogen der har gryntet ad.

Når ministeren siger, at man er nødt til først at lade denne lovgivning få virkning fra den 1. april, fordi man har en række pensionister i denne gruppe, som får personlige tillæg, og der i givet fald ville blive tale om dobbeltforsørgelse, så må jeg minde ministeren om, at disse 3.000-4.000 pensionister skal igennem den sociale forvaltning, og der skal foretages en individuel opgørelse. Så skulle det vel ikke være uoverkommeligt at modregne de allerede modtagne personlige tillæg. Jeg kan i hvert fald varsle, at vi fra radikal side vil stille et ændringsforslag gående i den retning. Hvordan det så teknisk skal indrettes, må vi spørge ministeren til råds om.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Det var ministerens tak, der foranlediger mig til lige at komme med en hurtig kommentar. Hvis socialdemokratiet har lavet nogle love mod vores stemmer, som er meget forkerte, så er det naturligt, at vi altid vil hjælpe med at lave dem bedre. Men ministeren skal ikke forstå takken sådan, at vi tror, at når dette er gennemført, så er alt i skønneste orden, for vi mener slet ikke, det er tilstrækkeligt til at bringe orden på området.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Familiepleje for invalide- og folkepensionister).

[Af Askjær Jørgensen (FP) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 63. Fremsat 21/1 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Socialministeren (Bent Hansen):**

Det centrale i dette lovforslag er, så vidt jeg kan se, at der skal kunne ydes økonomisk støtte til pårørende, der påtager sig at pleje en invalide- eller folkepensionist, som ellers måtte tage ophold på et plejehjem.

Forslagsstillerne anfører som begrundelse for forslaget, at en af de væsentligste hindringer for i dag at etablere familiepleje er økonomien, og at man ved at give et tilskud fra det offentlige vil kunne løse dette problem. Uden megen dokumentation hævdes, at samfundet ved at yde sådanne plejetilskud til de pårørende vil kunne spare 1,1 mia kr. inden for plejehjemssektoren, som følge af at man derved kan undvære 10.000 plejehjemspladser.

I virkeligheden er det ikke muligt blot med nogen sikkerhed at skønne over eventuelle mindreudgifter ved at gennemføre lovforslaget. Det skyldes, at der ved dette skøn er en række usikre faktorer. F.eks. afhænger etablering af en familiepleje for en pensionist ikke alene af et ønske herom fra pensionistens side, men også af, om der er pårørende, der er villige og egnede til at påtage sig denne plejeforpligtelse. Endvidere er det i høj grad af betydning, om familieplejen træder i stedet for optagelse på plejehjem, beskyttet bolig eller pleje i hjemmet. Den grundlæggende forudsætning om, at der kan spares 10.000 plejehjemspladser, er derefter efter mit skøn ganske urealistisk.

Der er i øvrigt allerede i den gældende lovgivning mulighed for at yde støtte til pensionister i egne hjem, først og fremmest ved hjælp til det praktiske i form af varig hjemmehjælp. Varig hjemmehjælp ydes efter bilstandsloven efter behov, og modtageren af hjælpen skal betale efter indtægtsgraduerede satser, dog maksimalt 6 timers hjælp om

[Socialministeren]

ugen, uanset om der faktisk ydes hjælp i flere timer.

Der er ligeledes efter bilstandsloven mulighed for, at det sociale udvalg kan yde økonomisk hjælp til hushjælp, som den pågældende selv antager, hvis udvalget ikke kan skaffe den nødvendige hjælp.

Der kan tillige ydes hjælp til indretning af boligen, så den bliver mere egnet for den ældre at færdes i, ligesom der vil kunne ydes forskellige hjælpemidler, bl.a. til at lette den daglige tilværelse i hjemmet.

Målsætningen for det offentliges indsats på ældreområdet er, som det har været fremhævet mange gange, at der skal gives de ældre, der ønsker det, mulighed for længst muligt at kunne blive i eget hjem.

I overensstemmelse hermed er et tilbud om plejehjemsophold først aktuelt, når der ikke er mulighed for, at en pensionist kan klare sig i hjemmet med bistand i form af hjemmehjælp, hjemmesygepleje, hjælpemidler, boligindretning, madudbringning m.v., og pågældende heller ikke vil kunne klare sig i en beskyttet bolig eller f.eks. med ophold i et plejehjem alene i dagtimerne.

Den plejehjemsforebyggende indsats er i øvrigt i de senere år blevet intensiveret, herunder den bistand, der ydes af hjemmehjælpere. Det er derfor meget forståeligt, at de pensionister, der optages i plejehjemmene, er blevet stadig mere plejekrævende. Det forekommer mig derfor ikke oplagt, at pårørende – selv med bistand fra hjemmehjælp og hjemmesygeplejerske – i ret stort omfang er i stand til at klare opgaven.

Jeg tvivler på, at pårørende i almindelighed – selv med økonomisk tilskud – har mulighed for at magte den meget såvel psykisk som fysisk krævende opgave, det er at passe og pleje et menneske med så stort et plejebæhov, som på nuværende tidspunkt er en forudsætning for optagelse på et plejehjem.

Men der er andre hensyn, som må tages i betragtning. Da plejehjemsbeboere i dag udgør en meget plejekrævende gruppe, må det antages, at der må ydes en omfattende støtte, eventuelt hele døgnet, fra hjemmehjælp og hjemmesygepleje. Der rejser sig derfor det spørgsmål, hvor hurtigt en sådan bistand kan fremskaffes, uden at det betyder, at der ikke bliver tilstrækkelige ressourcer til de ældre, der i dag som følge af den bistand, de mod-

tager fra bl.a. hjemmehjælpen, kan klare sig i eget hjem.

Der er også et meget alvorligt hensyn at tage til de pårørende. Her tænker jeg på, at det nødigt skulle gå sådan, at en pårørende, der må opgive sit arbejde for i en periode at klare pasningen, mister sin tilknytning til arbejdsmarkedet. I den forbindelse kan jeg ikke, uden at jeg i øvrigt skal dvæle ved de mere lyriske passager i bemærkningerne til forslaget, lade være med at sige, at det måske ikke er helt tilfældigt, når det fremhæves, hvad en kærlig datterpleje kan udrette i så henseende.

Selv om forslaget vel i sit grundsigte bygger på en positiv holdning, er det således min opfattelse, at de positive virkninger langt fra opvejer de negative, og regeringen kan derfor ikke gå ind for forslaget.

Jeg vil gerne hertil føje, at det i hvert fald ikke er praktisk at tage spørgsmålet om indførelse af en sådan speciel ordning for pensionister op til realitetsvurdering, nogle få måneder inden ældrekommisionen kommer med sin endelige betænkning om en samlet politik for hele ældreområdet.

Erik B. Smith (S):

Da vort partis ordfører, hr. Albertsen, ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på hans vegne sige, at det lovforslag, vi her behandler om familiepleje for invalide- og folkepensionister, må karakteriseres som i bedste fald overflødigt og i værste fald skadeligt.

Det er vores opfattelse, at de forslag, lovforslaget indeholder, allerede til en vis grad er omhandlet i bilstandsloven og også i pensionslovgivningen. Der er således mulighed for at yde nødvendig hjælp til indretning af den pågældendes hjem, hvis det derved gøres bedre egnet til bolig for pensionisten. Spørgsmålet er blot, at her foreslår man, at det skal være vederlagsfrit. Der foreslås også vederlagsfri bistand af hjemmesygeplejerske, der skal instruere de pårørende om, hvordan de udfører de daglige arbejdsopgaver, som er nødvendige for at hjælpe pensionisten. Også hjemmesygepleje kan man yde, men efter de gældende betalingsstakster. Sådan kunne jeg sådan set blive ved. Alt i alt må vi sige, at den gældende retstilstand for os at se er tilfredsstillende.

[Erik B. Smith]

Vi er enige med ministeren i, at de overvejelser, man gør sig i ældrekommissionen, må indgå i eventuelle ændringer på dette retsomsråde, og vi er i alt fald i den socialdemokratiske gruppe helt enige om, at dette lovforslag vil vi ikke anbefale.

Lis Møller (KF):

Bemærkningerne til det fremsatte forslag om ændring af bilstandsloven lyder jo meget smukke og varme, og jeg synes også, at det vil være godt og rigtigt med en nærmere kontakt generationerne imellem.

Det siges i bemærkningerne bl.a., at en af de væsentligste hindringer for familiepleje i dag er økonomien. Det tror jeg ikke. Jeg tror mere, at det er boligen, der er hindringen. I 1920'erne, 1930'erne og 1940'erne byggede vi små lejligheder og små enfamiliehuse, og i de år steg også kvindernes erhvervsaktivitet.

Som socialdemokratiets ordfører og socialministeren har sagt, rummer forslaget jo en masse af de ting, som vi allerede har. Der kan i dag ifølge bilstandslovens § 59 ydes hjælp til indretning af pensionistens hjem, også hvis dette hjem er hos et af børnene. Der kan også ydes hjemmesygepleje, ikke bare for at instruere de pårørende, men også for at hjælpe pensionisten.

Men vi skal ikke glemme med alt det smukke i forslaget, at det kan blive en belastning, f.eks. for en datter, siden hen, idet hun en dag sidder som forældreenke ude af stand til at få et job, hvorefter hun ender som enkepensionist efter enkepensionslovens dispensionsregel.

Lad mig sige til slut, at det er blevet fortalt mig ikke så sjældent, at det ikke altid har været lykken at være på aftægt hos børn og svigerbørn – ikke for nogen af parterne.

Henrik Toft (V):

Venstre har som målsætning, at ældre kan blive i deres eget hjem så længe som overhovedet muligt. Derfor vil vi også gerne støtte enhver foranstaltning, der kan hjælpe i den retning. Det har vi også tidligere givet udtryk for ved behandling af ældreproblematikken her i folketinget, således som det også kom til udtryk ved den debat, vi havde den 7. december 1978, hvor socialministeren gav meddelelse om ældrekommissionens nedsættelse. Vi forventer også, at der i ældrekommissio-

nens rapport vil fremkomme nogle vejledninger om, hvordan man kan støtte den intention, som venstre her har.

Derfor skal jeg da sige det venlige om forslaget, at vi gerne i udvalget vil være med til at drøfte, om der også gennem dette lovforslag kan gives nogle bidrag til ældrepolitikken, om der kan gives nogle positive bidrag gennem nogle af de svar, som vi måtte indhente om forslagets økonomiske konsekvenser.

Jeg vil godt sige, at selv om man fra fremskridtspartiets side stiller op, at der her skulle være tale om en milliardbesparelse, så er det ikke umiddelbart sikkert, at det er tal, som kan holde. Det er under forskellige forudsætninger, man kommer frem til de tal, og hvis grundlaget er lige så løst som en hel masse af de bemærkninger, der ledsager forslaget, stiller jeg mig ret så tvivlende over for det.

Jeg skal også sige, at selv om det er konkrete ting, der behandles i dette lovforslag, så synes jeg ikke, det er umiddelbart indlysende, hvorfor vi skal have et katalog over alt, hvad fremskridtspartiet er kommet med af forslag i folketinget, men det må jo blive deres sag.

Vi har altså en venlig indstilling til nogle af intentionerne i forslaget, og vi vil gerne være med til at drøfte det videre i udvalget.

Agerschou (SF):

I SF støtter vi bestræbelserne på, at flest mulige invalide- og folkepensionister får mulighed for at blive i eget hjem. Det kan man gøre ved f.eks. gode hjemmehjælpsordninger, ordninger for boligindretning, madudbringning, hjælpemidler, hjemmesygepleje og meget andet, som alt sammen kan bidrage til, at pensionister kan opretholde en menneskeværdig tilværelse, også selv om man er blevet gammel eller invalid.

Forslaget fra fremskridtspartiet går faktisk i den stik modsatte retning, selv om det umiddelbart kan se tilforladeligt ud. Forslaget indebærer imidlertid en moderniseret form for aftægtsordning, som vi slet ikke kan gå ind for – bl.a. ud fra nogle af de samme betragtninger, som fru Lis Møller kom med. Det vil bringe pensionisten i en ubehagelig økonomisk afhængighedstilstand til den, man er i familiepleje hos. Hvad vil der f.eks. ske,

[Agershou]

hvis den pågældende pensionist efter nogle måneder alligevel helst vil på plejehjem og den pårørende i mellemtiden har opsagt sit arbejde?

Der kunne nævnes mange andre problemer, der vil opstå som følge af lovforslaget, men lad mig slutte med at sige, at både lovforslaget og især bemærkningerne til det er kolossalt verdensfjerne. Det er, som om fremskridtspartiet lukker øjnene og drømmer sig tilbage til en svunden tid, som rimeligvis aldrig har eksisteret. Beruset af nostalgien sætter man så nogle sætninger sammen, der slet ikke svarer til den virkelighed, vi lever i.

Vi kan være enige om, at pensionisterne skal have bedre levevilkår, men det må ske ud fra den verden og ud fra den virkelighed, vi eksisterer i, og ikke ud fra fantasiens verden.

Tove Niemann (FP):

Den 11. februar 1982 udtaler studielektor H. J. Scheel Andersen ifølge Jyllands-Posten, at de ældre ikke først og fremmest skal nyde omsorg.

»Vi »omsorger« ofte de ældre til at gå i stå. I stedet skal vi støtte de ældre i at leve livet fuldt ud, så længe det er muligt.«

Det er helt klart en afgørende betingelse for familieplejen, at den er lægeligt og trivselsmæssigt forsvarlig. De ældre og handicappede får efter dette forslag indhold i dagligdagen, afpasset til fysisk og psykisk formåen. Så længe de kan fornemme, at der er brug for dem, er det langt at foretrække fremfor de omvæltninger, det medfører at blive anbragt på institution, hvor det ikke kan skjules, at man har livet bag sig og ikke er til nogen nytte, men blot skal opbevares, til det hele er forbi.

Behovet for en varm og menneskelig kontakt, ønsket om at være i nærheden af og tale med mennesker fra den aktive, meningsfulde tilværelse er ofte stærkt hos ældre og hos invalider. Ligeledes er der stort behov for at være sammen med de mennesker, man kender og føler sig tryk hos, og hyppigt samvær med den ældre generation er også værdifuldt for børnene.

Lovforslaget indebærer, at optagelse på kommunale plejehjem el. lign. ikke må ske, før såvel pensionisten som de pårørende har

modtaget orientering om reglerne for familiepleje.

Grethe Lyngs (CD):

Centrum-demokraterne er, som ved lovforslagets behandling sidste gang, positive over for de intentioner, lovforslaget indeholder. Dog må vi afvise, at der i et så vigtigt menneskeligt spørgsmål lægges økonomi til grund, og at man vejer besparelser op mod de ældres tarv. De mennesker, som lovforslaget omfatter, kan imidlertid ikke være de samme som den i bemærkningen omtalte gruppe. Travetur med bedstemor i haven er ikke mulig, hvis bedstemor er indstillet til plejehjem, idet plejehjemsbeboerne i de senere år er blevet stadig mere plejekrævende, og for det meste er de sengeliggende.

Centrum-demokraterne mener, at det kunne lade sig gøre at have en ældre pårørende hjemme og i samråd med læge og hjemmepleje påtage sig denne plejeopgave. Det kræver dog en holdningsændring i samfundet og er ikke alene gjort ved at vedtage en lov. Det er i de senere år gennem planlægning og lovgivning gjort sværere at vende tilbage til det gamle familiemønster, hvor flere familier bor under samme tag.

Udviklingen på arbejdsmarkedet har gjort, at en familie ikke kan nøjes med et 40 timers job, men må arbejde 80 timer. Dette har grebet dybt ind i de familiekulturelle mønstre, således at børnene er blevet berøvet den ældre generations baggrund og erfaringer.

Vi mener imidlertid, at der er visse forbehold ved at gøre dette forslag til lov. Der kan blive tale om, at ikke alene de ældre, men også de døtre, som der overvejende vil blive tale om skal varetage pasningsopgaven, vil føle sig presset, når de fra kommunen ved plejehjemsindstilling modtager besked om, at en sådan ordning kan tilbydes.

Det er heller ikke realistisk, når fremskridtspartiet forestiller sig, at 10.000 ældre kan flyttes hjem til de pårørende. Den løsning, man kunne tænke sig, er, at de nuværende plejetillæg udbygges og gøres indkomstafhængige, så muligheden for hjemmepleje bliver udbygget eller bliver bygget ind i den eksisterende lov om social bistand.

Centrum-demokraterne vil under udvalgsbehandlingen søge oplyst, hvorledes ordnin-

[Grethe Lyngs]

gen med plejetillæg kan fungere. Vi kan tilsi-
ge velvillig udvalgsbehandling.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre finder det meget væ-
sentligt, at ældre og handicappede kan blive
længst muligt i eget hjem, hvis de selv ønsker
det – og jeg vil gerne understrege det sidste.
Vi støtter gerne alle rimelige og realistiske
forslag, der tager sigte herpå, men vi ønsker
faktisk ikke at deltage i en debat som den,
fremskridtspartiet her lægger op til. Vi fin-
der, at forslaget om at give pårørende en
skattefri indtægt på 3.300 kr. månedlig er ren
og skær overbudspolitik.

Jeg kan helt tilslutte mig socialministerens
afvisning af forslaget. Der vil være megen
grund til at tage en samlet debat om de æl-
dres forhold op på grundlag af ældrekom-
missionens betænkning.

Tinning (VS):

Dette forslag er faktisk meget morsomt.
Først læser man i bemærkningerne, at »hyg-
gen ved ludospil og traveture med bedstemor
i hånden er lykkeskabende for begge yderge-
nerationer og langt bedre børnepasning, end
BUPL-personalet kan præstere«. Jeg går ud
fra, at bemærkningerne dér også gælder
PMF-personale, LFS-personale og alle muli-
ge andre, der på en eller anden måde kom-
mer ind under det, som fremskridtspartiet
benævner pædagoger. Lidt længere henne
kan man læse, at eneafgørende for stillingta-
gen til lovforslaget er kun lovforslagets tekst,
»dets begrundelse er for så vidt ligegyldig«.

Det kan jeg fuldt tilslutte mig. Jeg skal
ikke sige så meget mere om de bemærknin-
ger – ud over at det er en samling ligegyldig-
heder.

Vi er meget enige i de tanker, der ligger
bag lovforslaget. Vi mener faktisk, at der er
god grund til at tage sagen alvorligt. Vi ved i
dag, at plejhjemsanbringelser på mange må-
der ødelægger de ældres liv mere, end nød-
vendigt er. Det er dokumenteret et utal af
steder, senest i den rapport, som hedder
»Nederst ved bordet« om fattige i Danmark,
hvor man kan sige meget klart, at det, der
sker uheldigvis, når de ældre kommer på ple-
hjem, er, at nok er det, man kunne kalde
de materielle kår, så nogenlunde, men det
sociale liv – det at kende nogen, det at have

en omgangskreds og sådan noget – falder
væk og man så at sige visner hen. Derfor er
vi sådan set meget enige i, at det med bare at
anbringe de ældre på institution, det er stort
set det samme som at sige: tak for denne
gang, og det var så det.

Men når man så kigger på, hvad det er,
fremskridtspartiet foreslår, så mener vi fak-
tisk også, at man går lidt skævt til problemet.
Som også andre ordførere har været inde på,
vil et lovforslag af denne type uvægerligt be-
tyde et pres på først og fremmest kvinderne:
»Bliv derhjemme og pas din gamle mor«. Jeg
kunne godt tænke mig at høre nogle begrun-
delser eller sådan noget for, det ikke skulle
være tilfældet. Det vil skabe en række ulyk-
kelige situationer, som også fru Lis Møller
var inde på, netop dér, hvor der er tale om,
at man måske har gået og passet enten en
pårørende eller en god ven eller sin mor, el-
ler hvad ved jeg, og vedkommende så til
sidst dør. Skulle kvinderne så i dag rejse sig
op og gå ud på arbejdsmarkedet bagefter?
Det er jo i bund og grund illusorisk. De pro-
blemer er man på en eller anden måde nødt
til, mener vi i hvert fald, at tage højde for,
inden man bare uden videre dikkedarer kom-
mer stikkende med sådan et lovforslag.

Når man har lyttet til den øvrige række af
ordførere, så lyder det her utrolig godt, hvis
man kunne tage dem på ordet. Det skal så-
mænd nok vise sig, at det kan man ikke,
men hvis vi nu gør det i første omgang, så
skal vi simpelt hen dels have en velfinansie-
ret udbygning af familieplejen, dels have
plejehjemspladser til nogle af dem i første
omgang – i stor skala – for alle er jo helt
med på, at de ældre skal bare have det helt
fint. Det synes jeg kunne være værd at un-
dersøge. Man kunne f.eks. trække det seneste
cirkulære omkring familieplejen tilbage, det
forringer jo familieplejen. Men derudover vil
vi godt i udvalgsarbejdet kigge på, om der
måske er behov for at præcisere brugen af
bistandslovens § 56 eller præcisere brugen af
dele af pensionslovgivningen, som andre
ordførere også har været inde på.

Det er jo rigtigt, at en række af de ting,
der tales om hjælp til, så de ældre kan blive i
deres hjem, f.eks. at man kan få bidrag til at
indrette hjemmene anderledes, det kan man
faktisk allerede, som bistandsloven ser ud.
Jeg ved ikke noget om, hvor meget man bru-
ger de muligheder i dag, og jeg kunne godt

[Tinning]

tænke mig at vide det – også for gennem udvalgsarbejdet at få belyst, om der eventuelt kunne være brug for nogle præciserende cirkulærer, eller hvad ved jeg, så det blev en udbygning af hjemmehjælpen, det kom til at handle om – og altså ikke noget med at banke kvinderne tilbage i hjemmet.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti ser med sympati på det foreliggende lovforslag, hvorefter en pensionist eller en ældre, når vedkommende ikke kan klare sig selv mere, kan komme i familiepleje.

Det er fuldstændig rigtigt, som det bliver nævnt flere gange, at der kan være problemer, og de kan være store, men vi mener, at der bør være en mulighed for de mennesker, som ønsker at indrette sig på den måde. Der tales meget om, at en datter kan presses, men det kunne dog også godt være, det var en mand, der kunne påtage sig at pleje og hjælpe andre. Sådan er udviklingen i hvert fald i vores samfund i øjeblikket.

Der tales om plejeløn til den, der har ansvaret for plejen. Man kan næppe fastsætte nogen bestemt plejeløn, den må selvfølgelig afhænge af forholdene. Jeg vil tro, at denne ordning mest kan få betydning for personer, der ikke kræver særlig megen pleje, men der er også andre ting, der piner ældre meget. Det er f.eks. en angst for ensomheden, angst for at være alene. Det kan i sig selv være sygdomsfremkaldende, og det kan i mange tilfælde være grunden til, at folk kommer på plejehjem, selv om de ret nemt, ved ikke særlig intens pleje, kunne have klaret sig i hjemmet. Det må man ikke se bort fra.

Der tales om, at man sparer ved dette forslag. Det ved jeg bestemt ikke om man gør, og jeg synes, det er et meget dårligt argument, at der skal spares, når det gælder om at gøre det så godt som muligt for de mennesker, der ikke kan klare sig selv. Der tales i de ledsagende bemærkninger om, at der er et stigende personaletal på plejehjemmene. Her må jeg da henlede opmærksomheden på, at der er sket en arbejdstidsnedsættelse og en ferieforlængelse, som er generel for hele samfundet, og som selvfølgelig også rammer dem, der arbejder på plejehjem. Som følge deraf må der kræves mere personale, samtidigt med at det vel nok i højere grad end tid-

ligere drejer sig om det, man kalder tungere plejepatienter.

Askjær Jørgensen (FP):

Når man igennem en årrække er blevet vænnet til, hvor svært de øvrige partier herinde har ved at sige noget venligt om fremskridtspartiet, så må man sige, at dette lovforslag har fået en særdeles venlig modtagelse. Jeg er klar over, at ordførerne hele vejen rundt har meget, meget svært ved at overvinde sig selv til at sige noget positivt om det; og det, der sådan set har skinnet meget positivt igennem i alle ordførelserne og også fra ministerens side, tyder dog på, at dette forslag er så fantastisk godt, at man ikke er i stand til at rakke det helt ned.

Ministeren siger, at forslagets økonomiske konsekvenser ikke er dokumenteret ordentligt. Men det er jo således, at vi har ministerens administrationsapparat, og det har vi så sandelig tænkt os kunne bruges til at finde ud af, om det nu passede, det, vi siger dér.

Ministeren siger også, at vi skal afvente ældrekommissionens betænkning. Nå ja, hvem siger, at ældrekommissionen ikke har godt af at få noget inspiration fra forskellige sider? Det har vi egentlig også haft med i tankerne at vi måske kunne få held til med dette forslag. En af årsagerne til, at vi har sørget for at få det frem nu, var håbet om, at ældrekommissionen meget nøje hører, hvad der bliver sagt herfra i dag, og i øvrigt læser, hvad vi har skrevet om det. Vi håber da virkelig, vi kan inspirere ældrekommissionen i den rigtige retning.

Den socialdemokratiske ordfører, eller substituten for ordføreren, hr. Erik B. Smith, snakkede om, at forslaget måske i værste fald var skadeligt, og sagde, at man ikke kunne anbefale det. Vi er klar over, at der skal gives igen, for vi siger ofte, at det, socialdemokraterne kommer med her, er skadeligt, så det er vi slet ikke forbavset over at man vil sige. Men jeg tror helt ærligt, så meget kender jeg hr. Albertsen, at hvis hr. Albertsen skal komme med sin inderste mening om det her, så vil hr. Albertsen blive nødt til at indrømme, at der er meget godt i det.

Fru Lis Møller har jo skrevet meget godt i pressen igennem mange år, og det var egentlig fantastisk, at fru Lis Møller kunne sige, at der også var noget negativt i forslaget. Jeg

[Askjær Jørgensen]

tror ikke, at fru Lis Møller rigtig mener det, som det blev sagt. Jeg tror faktisk, at fru Lis Møller mener, ligesom konservative repræsentanter tidligere har sagt, når disse problemstillinger er blevet diskuteret, at der er noget godt i det.

Hr. Henrik Toft modererede sig noget mere og havde en venlig indstilling til intentionen. Ja men alene det, at venstre vil være så fair, at man siger, man har en venlig indstilling til intentionen, fortæller, at venstre er enig i, at det er et fantastisk godt forslag.

Hr. Agerschou mente, at vi skulle være berusede af nostalgi. Det er muligt. Det var jo det, jeg sad og gættede på i aftes at SFs ordfører ville sige. Videre kommer ordføreren – som forskellige andre ordførere – ind på: hvad så med de mennesker, der har påtaget sig hjemmepleje, den dag den ophører? Hvilken situation står man så i, når man skal ud på arbejdsmarkedet igen? Ja, da står man i nøjagtig samme situation, som man gør, hvis man f.eks. er ansat på en arbejdsplads, der går konkurs. Hvad så? Det har lige været fremme i dagspressen, at en virksomhed, der fremstiller husholdningsmaskiner, lukker nu. Rent faktisk er det jo således, at det er svært at lave en verden, der er så sikker, at man kan være garanteret at have sin arbejdsplads. Dette at have et familiemedlem i familiepleje og på en eller anden måde have den økonomiske baggrund for familiens trivsel og familiens økonomiske situation, ja, det kan jo ændres. Således er det altså at være borger i dette samfund, og sådan er det at være borger i en masse andre samfund. Men det kan vel ikke være så meget værre, at det indtægtsgrundlag falder væk, end at så mange andre indtægtsgrundlag falder væk. Hvis det var sådan, at det, at man stod i en ny situation i sin tilværelse, på grund af at man havde mistet en arbejdsplads, var noget, dette folketing ikke kunne acceptere, ja, så er der altså en hel del love, man ikke kan vedtage. Så er der altså en hel del ting, man må tage fat på, for vi har vel aldrig haft det så kraftigt som i de senere år, at titusindvis af borgere, ikke blot på grund af en udvikling, som ingen af os kan forhindre, men også på grund af forkert lovgivning, har været udsat for, at det, man havde baseret sin tilværelse på, det, man troede kunne være ens situation faktisk til sine dages ende, det er af forskellige grun-

de forsvundet. De argumenter synes jeg egentlig ikke rigtig man kan bruge.

Fru Aase Olesen vil ikke deltage i overbudspolitik. Vi har ikke ment det som overbudspolitik. Det er ment som en medmenneskelighed over for vore ældre medborgere, men hvis fru Aase Olesen ikke vil være med til at prøve på at gøre det bedre for vore ældre medborgere, må vi jo undvære de radikales medvirken i dette arbejde. Det er der så ikke noget at gøre ved.

Jeg var faktisk imponeret over, at hr. Tinning godt kunne se, at der kunne være noget rigtigt i det. Hr. Tinning havde set på det, vi har peget på, vore ældre medborgeres menneskelige situation i vort samfund. At hr. Tinning så ikke kan lide vores bemærkninger – nå ja, jeg er helt klar over, at vi ikke har den samme sprogbrug og ikke formulerer os på samme måde i fremskridtspartiet og i VS. Det er slet ikke sikkert, at man opfatter os rigtigt, fordi man faktisk tænker på en helt anden måde, men jeg respekterer, at man har kunnet se de ting, som det først og fremmest drejer sig om. Det er et forsøg på at give vore ældre medborgere en mere menneskelig situation i vort samfund. Det er nemlig det vigtigste af det hele, og det kunne hr. Tinning trods alt se.

Jeg er glad for, at der er en række af ordførerne, der mener, at forslaget skal bearbejdes i udvalget, og at der er nogle ting, man skal se på og få belyst på alle leder og kanter. Jeg skal ikke, som jeg tidligere har gjort, sige: det her er noget, vi skal skrive betænkning om i eftermiddag. Det har jeg ikke forestillet mig, men jeg vil takke ordførerne, fordi man i vid udstrækning mener, det er noget, der skal bearbejdes, det er nogle tanker, der skal nærmere afprøves på alle leder og kanter. Det må vi betragte som noget positivt.

Fru Inge Krogh mente, det var helt forkert at tage den økonomiske problemstilling med ind i det. Det er jo rigtigt, men når vi skal lave et lovforslag, må vi forsøge at belyse de økonomiske konsekvenser eller i hvert fald prøve at give et bud på det. Ellers ville man måske have sagt: hvad tror I det kommer til at koste? Det var nærmest for at modvirke den situation, at vi i dag skulle stå model til, at nogle sagde: ja men aner I noget som helst om, om det her er negativt eller positivt i økonomisk henseende? Det er derfor, vi har

[Askjær Jørgensen]

givet et bud på det. Hvis nogen er i stand til at bevise, at de økonomiske realiteter er helt anderledes, så vil vi da meget gerne høre det.

Jeg vil slutte med at sige, at vi er helt enige i, at det vigtigste i den sag er, om vi i fællesskab kan finde ud af at give vore ældre medborgere en mere menneskelig tilværelse, en mere menneskelig situation i dette samfund. Det er det, det først og fremmest drejer sig om. Men samtidig vil jeg meget gerne have alle detailspørgsmålene og de tilknyttede områder belyst bedst muligt.

Albertsen (S):

Jeg beklager, at jeg ikke havde mulighed for at være her ved indledningen af denne drøftelse. Jeg vil kun sige, at hvis jeg selv havde den opfattelse, at der var den mindste idé i at realisere tanken bag det forslag, der er udformet her, at det kunne være til glæde og til fordel for de mennesker, vi taler om, så ville jeg da med glæde deltage positivt i en drøftelse herom, men jeg har ikke den mindste tro på, at der bliver tale om noget sådant.

Det, der i øjeblikket sker på dette felt, er jo, at i langt de fleste kommuner har man skærpet visitationen meget kraftigt, fordi man samtidig har udbygget alle de alternative muligheder. Det betyder, at de, der i dag kommer på plejehjem, ofte er mennesker, der er overordentlig afhængige af omgivelserne. Det vil være meget svært for de fleste hjem virkelig at gå ind i den rolle.

På det sidste plejehjem, jeg har haft lejlighed til at besøge, som har ca. 150 beboere, er de 80 pct. af dem kørestolspatienter. Hvor mange hjem har egentlig mulighed for at gå ind i en rolle, som kan give en kørestolsafhængig person en rimelig tilværelse? Det er meget få steder, og det forudsætter, at kun den ene i familien er erhvervsforpligtet.

Hvis de pårørende har et ønske om at gå ind i en rolle af denne art, så vil jeg tro, at mange kommuner ordner det ved at yde bistand i form af hjemmehjælp. Man yder denne i nogle tilfælde op til 40 timer pr. uge, hvor den pågældende altså aflønnes. Men muligheden herfor udnyttes kun i meget beskeden omfang. Det tager jeg som udtryk for, at selv om man er vidende om muligheden, er der ikke chance for at realisere det i det pågældende hjem.

Hertil kommer, at det offentlige får overordentlig vanskeligt ved at sikre disse beboeres trivsel i enhver henseende, når man skal dele indsatsen op på en lang række enkeltbeboelser.

Jeg vil godt tage afstand fra den betragtning, som jeg anede i hr. Tinnings indlæg, nemlig at der for mange plejehjems vedkommende nærmest var tale om kolde institutioner, hvor der ikke var engagement osv. Den opfattelse dækker ikke den reelle situation på langt de fleste hjem efter det kendskab, jeg har til dette område. Der er faktisk tale om engagement og et arbejde, som præsteres på en tilfredsstillende og samfundsrigtig måde.

Lis Møller (KF):

Jeg skal ikke gå ind i en ydeligere diskussion om dette forslag. Jeg har sagt, hvad jeg mener om det. Men jeg vil gerne sige til forslagsstillerne, at jeg mener altid, hvad jeg siger.

Tinning (VS):

Mine bemærkninger er foranlediget af hr. Albertsen. Jeg må gøre opmærksom på, at det er ikke mine almindelige, løst sagte overvejelser over, hvordan plejehjem fungerer, som lå til grund for det, jeg sagde i mit indlæg. Jeg vil godt citere ganske kort fra den rapport, som er kommet fra socialforskningsinstituttet, publikation nr. 108. Det hedder her om beboerne på almindelige plejehjem:

»De materielle forhold synes i det store og hele tilfredsstillende. Socialforskningsinstituttets undersøgelser konstaterer derimod en »institutionseffekt«, dvs. en negativ indvirkning på beboernes aktivitet og sociale forhold samt unødigt bortfald af aktiviteter og af kontakter med slægtninge og venner.«

Når man konstaterer det i rapporten og jeg henviste til det, er det selvfølgelig ikke udtryk for, at jeg eller for så vidt rapportens forfatter mener, at det arbejde, der præsteres på plejehjemmene, skal kritiseres. Jeg er helt enig med hr. Albertsen i, at der præsteres et dybt engageret og indlevende arbejde de steder. Det er ikke det, det drejer sig om. Det, det drejer sig om, er, at hvis vi isolerer vore ældre, så er det utrolig svært på den slags institutioner at tilrettelægge dagligdagen, så der udfolder sig et liv, som de ældre også får noget ud af socialt. Det drejer sig altså ikke

[Tinning]

om plejehjemmets personale, men det drejer sig om, at der ikke er ret mange mennesker, der kan leve hele den sidste del af deres liv isoleret på en institution og så synes, at det er rart, eller at det er en tilfredsstillende alderdom. Det er det, der ligger i det, og ikke en kritik af noget andet.

Formanden:

Jeg kan yderligere oplyse, at citatet var fra side 81.

Askjær Jørgensen (FP):

Nu skal jeg passe på, at jeg ikke gør fru Lis Møller vred, for det har jeg så sandelig ikke til hensigt. Men jeg har et eksemplar af folketingets forhandlinger her, dateret den 20. marts 1979, vedrørende en første behandling af et forslag til lov vedrørende social bistand. Det er spalte 8359, og jeg citerer, hvad fru Karen Thurøe Hansen har sagt her. Det hedder:

»Der er ikke noget, der hedder kriminalitet mellem partierne herinde, men da det konservative folkeparti gentagne gange har stillet forslag om det, fremskridtspartiet i dag står som forslagsstiller af, vil vi gerne give det vores fulde støtte.«

Der står mere, men jeg har citeret en del af talen. Jeg beklager, hvis vi har forstået det forkert, som fru Karen Thurøe Hansen på daværende tidspunkt har sagt, men jeg synes ikke, betoningen var helt den samme, da jeg hørte indlægget fra fru Lis Møller i dag. Jeg har lagt mærke til, at selv om man altid mener det, man siger, så kan man give det en forskellig betoning, alt efter om man gerne vil sætte en fjer i hatten på dem, der er kommet med forslaget eller ej. Jeg beklager, hvis fru Lis Møller er vred over, at jeg ligesom antydede en lille smule, men sådan mener jeg fortsat, det skal være herinde.

Jeg skal sige til hr. Albertsen, som jo har megen indsigt vedrørende det sociale område, at vi godt har lagt mærke til, at der er mange ældre i kørestole på vore institutioner, men vi henviser jo netop også til, at der bør kunne gives hjælp til, at hjemmene indrettes, så der kan være kørestolsbetingelser i hjemmene, hvor dette kan praktiseres.

(Kort bemærkning).

Lis Møller (KF):

Jeg kan ikke have ansvar for, hvad fru Karen Thurøe Hansen har sagt. Jeg kan kun have ansvar for, hvad jeg selv siger, og jeg står ved, hvad jeg har sagt.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg havde opfattet det således, at fru Karen Thurøe Hansen var ordfører for det konservative folkeparti.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af:

Forslag til lov om liniekonferencer.
(Lovforslag nr. L 93. Fremsat 4/2 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arne Jensen (S):

Konkurrencefrihed på verdenshavene uden indblanding fra myndighedernes side har gennem årene været grundlag for den danske handelsflåde. På trods af at den danske udenrigshandel naturligvis er beskeden set i forhold til mange andre landes, er det lykkedes gennem årene at opbygge en handelsflåde, som indtjener betragtelige summer i udenlandsk valuta til den danske stat. Den samlede indtjening udgjorde f. eks. i 1981 ca. 17 mia kr.; heraf kan ca. 90 pct. henføres til sejlads mellem fremmede havne.

Disse tal fortæller lidt om den interesse, Danmark nødvendigvis må nære for den højeste grad af konkurrencefrihed på fragtmær-